

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theses Theologicæ Pertinentes Ad Anteriores Theses Defensas In Collegio Adriani VI. Pontificis

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1684?]

Conclusio Prima. Proponitur & explicatur doctrina nostra de Charitate, cui
nuperæ Anti-theses frustrá opponunt quædam ab inconvenienti
argumenta, aliaque his affinia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40515

CONCLUSIO PRIMA.

Proponitur & explicatur doctrina nostra de Charitate, cui nuperæ Anti-theses frustra opponunt quædam ab inconvenienti argumenta, aliæque his affinia.

Le 1. Julii anno superiori posuimus Theses Theologicas de Charitate, quarum scopus erat ostendere, quod quælibet nostra actio debeat referri in Deum, sive quod Deus debeat esse finis ultimus cujuslibet nostræ actionis: item ostendere quod morali quodam modo loquendi, Deus semper amore prædominante amari debeat, id est, quod Deus esse debeat finis ultimus cujuslibet agentis. Quod priorem doctrinam attinet, sexcenties illa fuit à Lovaniensibus proposita ac defensa: & licet ab Adversariis sæpissimè impetita, nihil tamen solidi fuit contra eam unquam ab ullo hætenus allegatum; ne quidem Romæ, quando Adversarii hoc cum cæteris Lovaniensium dogmatibus S. Sedi per ipsosmet Lovanienses exhibitis, quantò potuerunt conatu, toto biennio impugnare non destiterunt: ut proinde vel hinc colligi possit, quod etiam nunc contra dictam doctrinam in Anti-thesibus supra dictis nihil solidi producat. Expendemus nihilominus, nimirum in harum Thesium Conclusionem sequenti, ea quæ iterum iterumque adversus doctrinam hanc ex Baio allegantur: & Conclus. 5. ac 6. quæ ex Conc. Trid. & August. proferuntur. Quod posteriorem nostram doctrinam attinet, quâ dicimus quod Deus morali quodam modo loquendi semper amore prædominante amari debeat, sive quod Deus debeat esse finis ultimus cujuslibet agentis; idem, qui nunc Anti-thesium est auctor mira ac multa contra eam protulit in suis Thesibus 12. Julii, anno 1683. Eadem penè quæ tunc, more suo iterum in Anti-thesibus reproducit: quare pro solutione eum remitto ad conclusionem octavam Thesium nostrarum, quas die 13. Augusti, eodem anno 1683. in Thesium nostrarum de Charitate, & quarumdam aliarum defensionem edidimus.

Porro ut hanc nostram de Charitate doctrinam etiam in his Thesibus paulisper explicemus, notatu dignum: sicut omnes Theologi fatentur Deum debere semper morali loquendi modo haberi à nobis pro fine ultimo, cordis nimirum, sive ipsius agentis, idque sub peccato mortali; ita nos dicimus Deum debere semper (morali iterum loquendi modo) amari amore prædominante. Præterea sicut omnes Theologi fatentur mortaliter peccari, quoties finis ultimus, nimirum agentis, constituitur in aliquo, quod Deus non est; ita nos fatemur mortaliter peccari, quoties amore prædominante amatur aliquid quod Deus non est. Deinde sicut juxta famosam illam Theologorum sententiam de fine ultimo agentis, quilibet sub obligatione peccati mortalis debet animò sic esse constitutus, ut quovis tempore, morali iterum loquendi modo, de illo affirmari possit: habet Deum pro fine ultimo; ita quoque debet secundum nos, sub obligatione iterum peccati mortalis, animo ita esse comparatus, ut quovis

tem-

tempore, morali modo loquendi de illo affirmari possit: amat Deum amore prædominante. Insuper dicimus, huic obligationi non satisfieri per habitum quemdam otiosum: imò non magis admittimus habitum Charitatis otiosum in adultis, quàm habitum avaritiæ otiosum in illis, qui finem ultimum ponunt in divitiis. Deniquè asserimus absolute fieri posse, ut Avarus plures Missas audiat, horas Canonicas legat; & interea nihil ex avaritia agat: adeoque etiam absolute posse fieri, ut homo amorem Dei prædominantem retinens ludat, studeat, etiam per horas aliquas nihil horum faciat ex charitate.

Cum Anti-thesium auctorem latere non possit hanc esse nostram de amore prædominante doctrinam, quæ de fine ultimo, frustra objicit, quòd illa nulli Majorum nostrorum, alteriusvè Academiæ Doctore sit cognita; cum eam negare non possint, quotquot tenent hominem sub obligatione peccati mortalis (quod passim dicunt omnes) debere Deum semper habere pro fine ultimo agentis; sive sub obligatione peccati mortalis nunquam licitum esse constituere finem ultimum agentis in creatura: ineluctabili namque consequentia (ut pluries dictum est) sequitur: non constituitur finis ultimus in creatura, ergò Deus amatur amore prædominante: sicut ab opposito, ut aiunt, sequitur: non amatur Deus amore prædominante, ergò ponitur finis ultimus, agentis scilicet, in creatura. Quisquis proinde in hoc consequente cognoscit peccatum mortale, prout agnoscunt passim omnes, debet fateri quòd sit peccatum mortale non amare Deum amore prædominante, intellige rursus morali loquendi modo; secundum quem de justo dormiente, ludente, studente, & per aliquot horas nihil ex charitate agente, rectè affirmatur quòd Deum amet amore prædominante, sive quòd Deus sit ipsi finis ultimus agentis. Iterum ergò repeto, ut etiam affectatè Anti-thesium auctoris ignorantia occurrat, me non asserere quòd sub peccato mortali homo teneatur habere actum sive exercitium continuum amoris Dei prædominantis, prout actum & exercitium continuum intelligunt scholæ, quibus ut actus ex. gr. amoris Dei censeatur exerceri continuò, nequaquam sufficit, ut juxta moralem loquendi modum sæpius à nobis descriptum verè dicatur: hic amat Deum, hic pro fine ultimo habet Deum; sed scholæ requirunt, ut eodem modo Dei amor exerceatur, sicut requirunt actu exerceri ambulationem, ut quis dicatur ambulare. *An is ergò, inquit Anti-thesium Auctor, actus amoris Dei, quem exigit primo instanti usus rationis S. Thomas, non est verus actus amoris Dei?* & pergit: *an non est actus de quo loquuntur Theologi cum Sancto Doctore more scholæ?* Respondeo: amorem Dei prædominantem non posse inchoari, sive exerceri primo instanti, nisi ponatur actus prout intelligunt scholæ; sed si de continuatione agatur, de aliquo homine postquam amorem Dei prædominantem ita exercuerit, ut jam illum veluti cordis sui possessorem habeat, posse affirmari juxta moralem modum loquendi, quòd Deum amet amore prædominante, licet amorem illum non continuat, sive non exerceat continuò, ut intelligunt scholæ: hæ enim non dicunt actum continuum, & exercitium amoris Dei reperiri in homine justo dormiente, aut actum & exercitium avaritiæ ex-

flere in avaro dormiente; prout etiam non dicent in iusto studente, ludente, dum per horas aliquot nihil ex charitate agit, reperiri actum & exercitium amoris Dei. Idem esto iudicium de Avaro per horas aliquot nihil agente ex avaritia. Ego autem antehac clarissime dixi, & iterum ad nauseam repeto, quod de iusto, ac proinde de aliquo qui jam posuit amorem Dei prædominantem, dormiente, studente, ludente, &c. in circumstantiis ante descriptis, juxta moralem illum modum loquendi rectè dicatur etiam tunc, quod amore prædominante amet Deum. Declaratur in simili; non potest fieri ut quis incipiat finem ultimum constituere in Deo, in divitiis, &c. nisi, dum hæc incipit, ponat actum amoris prædominantis, prout poni actum intelligunt Scholæ; sed si de continuatione agitur, de aliquo homine postquam in antedictis finem ultimum jam posuerit, posse affirmari juxta moralem modum loquendi etiam jam dormiente aut per horas aliquot nihil ex amore Dei vel divitiarum agente: habet pro fine ultimo Deum, habet pro fine ultimo divitias. Sicut de constituyente finem ultimum in Deo hæc dicuntur; ita de amante Deum amore prædominante: hæc enim se mutuò inferunt; quin & prorsus eadem sunt.

Ex his inferitur nihil magis esse à veritate alienum quàm, quod contendit Adversarius, ex hac doctrina confectarium esse, quod qui timet & non amat, id est, qui exercet actum timoris non ex amore Dei, peccet mortaliter. Etenim jam toties dictum est, quod de iusto per horas aliquot ludente, studente, etsi nihil horum faciat ex Charitate sive amore Dei, rectè adhuc possit affirmari juxta antedictum moralem modum loquendi; amat Deum amore prædominante: adeoque etsi aliquis hic & nunc eliciat timorem non ex amore Dei, & hoc sensu, id est, quò scholæ loquuntur, non amet Deum; rectè tamen dicatur etiam tunc juxta moralem modum loquendi amare Deum amore prædominante: adeoque non est secundum nostra principia necessarium ut tunc peccet mortaliter, prout perperam inferitur in Anti-theisibus; quarum Auctor manifestè hallucinatur, dum ex dicta nostra doctrinâ putat se insuper posse inferre, quod peccata aliàs venialia, si absit amor Dei prædominans, erunt mortalia; item quod omne opus quantumvis aliàs bonum, erit peccatum mortale: Etenim si solummodò absit actus sive exercitium amoris Dei prædominantis, more scholæ loquendo, prout abest à iusto dormiente, vel per horas aliquot studente, aut ludente, sic ut nihil horum faciat ex charitate; tunc ante dicta non solum non erunt peccata mortalia, sed nec ipsa amoris Dei prædominantis omissio tunc erit peccatum mortale. Sed demus (quod tamen falsum) nos agere de homine qui sic omittit amorem Dei prædominantem, ut ne quidem juxta moralem antedictum modum loquendi possit de illo affirmari: hic amat Deum amore prædominante: etsi tunc omissio ista sit peccatum mortale, non debent idcirco ante dicta esse peccata mortalia. Rem declaro in hunc modum: demus aliquem hominem qui à 50. annis nunquam elicuit amorem Dei prædominantem: nunquid etiam secundum Anti-theisium Authorem iste peccabit mortaliter, si adhuc pergat omittere amorem Dei prædominantem? Si affirmet, rursùm quærò, an Author Anti-theisium propterea

reà dicet, quod in tali homine totò tempore quò peccabit mortaliter ulterius
 omittendo amorem Dei prædominantem, omne opus quantumvis aliàs bonum
 erit peccatum mortale? An dicet quod, ut mihi objicit, & ipsa illa opera bona
 quæ exigit Concilium Trid. veluti dispositiones ad justificationem, ut sunt metus
 gehennæ, spes gloriæ æternæ, aliæque virtutes destitutæ Charitate illâ prædo-
 minante, peccata sunt futura, & quidem, ut ipse ait, mortalia? An denique
 dicet quod peccata omnia toto illo tempore erunt mortalia, nulla verò venialia?
 Videt hinc, credo, Anti-thesium Auctor quam meritò in Thesibus 13. Augusti
 1683. defensis, Conclusionem 8. dixerimus: *appage puerilia hæc corollaria, quæ sin-*
guntur ex doctrina nostra esse confectaria. Dum hoc nostrum responsum illic leger,
 unà reperiet solutionem objectionis quam in Anti-thesibus iterum resumit, scili-
 cet quod non nisi lentè & per gradus, ut adhuc ante objecerat, secundum nos
 perveniri solitum sit ad amorem Dei prædominantem: ergò (inferebat, & nunc
 iterum infert) secundum nos non solet perveniri primo instanti usûs rationis ad
 amorem Dei prædominantem: ergo illo instanti peccatur mortaliter. Ad quam
 objectionem nunc iterum respondemus in hunc modum. Quod primo instanti
 usûs rationis elici debeat amor Dei super omnia sub obligatione peccati mortalis,
 est ipsissima sententia S. Thomæ, & S. Franc. Salesii: multi-ne sint an pauci,
 qui isti obligationi satisfaciunt, est quæstio facti. Ad hunc amorem etiam primo
 instanti usûs rationis eliciendum, non nisi lentè & per gradus perveniri solet; sicut
 ad amorem sæculi prædominantem, qui primò instanti usûs rationis exercetur,
 sæpè lentè & per gradus pervenitur: adeòque sicuti amor sæculi prima sua initia,
 & deindè incrementa ante usum rationis acquirit; ita & amor Dei. Quare non
 levis habenda cura, tum ut ante usum rationis jacentur in puerorum animos se-
 mina & incrementa amoris Dei prædominantis, tum ne jacentur semina & in-
 crementa amoris sæculi prædominantis: neque hoc solùm, sed ut succrescentes
 ex peccato originali cupiditates, etiam illo tempore, mortificationibus tenellæ
 isti ætati congruis reprimantur, & quantum fieri potest extirpentur, advigilando
 potissimùm ad concupiscentias ac passiones illas, quæ in hoc illove puero cæteris
 prædominantur. Sed negat Anti-thesium Auctor quod semina & incrementa
 amoris Dei prædominantis possint capi à pueris ante usum rationis in ordine ad
 amorem tam sublimem; quod pueri, inquit, *quid rei Deus sit, quid rei creatura, non*
percipiant. Quibus respondeo, quod pueri nimis benè, etiam anno quinto &
 quarto, ac citius, objecta concupiscentiarum percipiant, ut sunt ambitionis,
 vanitatis, vindictæ, gulæ, libidinis veneræ, &c. in quibus eos, etiam ab illa
 ætate, corruptionem suam incipere, quam postea in ipsa adulta ætate pertina-
 citer sæpè retinent, quotidiana docet experientia. Notum est illud S. Augustini
 lib. 1. Confess. c. 7. *Vidi ego & expertus sum zelantem parvulum: nondum loquebatur, &*
intuebatur pallidus amarò aspectu collactaneum suum. Quod pueri, ut vult Anti-thesium
 Auctor, amentibus comparandi sint; si intelligat perfectè amentes, prorsus
 nego: magna siquidem inter hos & illos quoad prudentiam, judicium, & in
 utrisque incrementa est diversitas. Fateor difficilius illis annis capi semina amo-

ris Dei prædominantis: captuntur tamen, quod iterum experientiâ satis notum.
 De Salesio specialiter illud memorabile refertur in ejus vita, quod prima verba
 quæ locutus est hæc fuerint: *Deus & Mater diligunt me.* Hinc vir ille non est veri-
 tus dicere: *Hæc est ista dilectio, quæ talem æstimationem de Deo constituit in animabus no-*
stris, & facit ut tantoperè æstimemus felicitatem, quod ipsi sumus grati, ut hanc præferamus
& super omnia reliqua amemus. Nonne vides, Theotime, quod quisquis Deum illum in mo-
 dum amat, habeat animam suam totam, omnesque suas vires Deo dicatas, quod semper &
 in æternum in omni occasione præfert amicitiam Dei rebus omnibus, & erit semper paratus de-
 serere totum mundum, ut conservet amorem quem debet bonitati Divinæ? In summa, est
 amor excellentiæ, vel excellentiæ amoris, qui omnibus mortalibus in genere & in specie, seu
 generaliter & particulariter unicuique mandatus est, ET HOC A PRIMO MOMENTO QUO
 INCIPIUNT UTI RATIONE. Amor sufficiens cuilibet, & necessarius singulis ad salutem.
 Videt, credo, Anti-thesium Auctor, quod vir ille Sanctus doctrinam nostram
 de amore Dei prædominante hic exprimat terminis clarissimis & fortissimis.
 Quid ad hæc respondebit? An negabit Virum sanctum nobiscum sentire? An
 fortè dicet & illum cum Baio esse condemnatum? An denique ex hujus Viri
 sancti doctrinâ tam sanctâ, etiam inferet puerilia illa corollaria, quæ ut suprà
 retulimus, infert ex doctrinâ nostrâ? Salesius evidenter nobiscum sentit quod
 ille amor à primo momento quo incipiunt uti ratione sit necessarius singulis ad
 salutem. Si Anti-thesium Auctor in hoc puncto cum Salesio consentiret, nos
 cum ipso non litigaremus super quæstione alia, quam movet occasione sententiæ
 D. Thomæ, opinantis quod amor Dei prædominans per se justificet à peccato ori-
 ginali: hæc enim quæstio, quamdiu de solo peccato originali agitur, parum facit
 ad praxim; neque enim valet consequentia: talis amor per se justificat à peccato
 originali, ergo etiam per se justificat à peccatis mortalibus actualibus: nam clarum
 est dari dispositiones, quæ etsi per se sufficiant ad remissionem peccati levioris,
 non tamen sufficiunt ad remissionem peccati gravioris. Sed instat Anti-thesium
 Auctor: amor Dei prædominans est actus amoris Dei præcipuus, primo man-
 dato præceptus; ergo ille per se justificat. (Quod de Michaële Baio toties & tam
 importunè recantat examinabitur in sequenti Conclus. & inane esse ostendetur)
 Huic objectioni respondeo, quod amor Dei prædominans vocetur actus præ-
 cipuus respondens primo mandato, quatenus est præcipua species inter duas illi
 respondentes: altera namque species est amor Dei castus, etiam comprehen-
 dens amorem Dei non prædominantem; adeoque inferiorem quàm sit prædo-
 minans. Hæc appellatio, qua amor Dei prædominans vocatur hoc sensu actus
 præcipuus, adeo est conspicua, ut ipsum Auctorem Anti-thesium latere nullate-
 nus potuerit: siquidem nimis manifestum est amorem Dei prædominantem alio
 sensu non posse dici actum præcipuum. Quis enim ita desipiat, ut de amore Dei
 prædominante indefinitè, adeoque universaliter pronunciet, quod sit actus præ-
 cipuus respondens primo mandato, præcipuus scilicet eò sensu, ut hòc ipsò quò ali-
 quis amor Dei est prædominans, insit ei tanta perfectio, ut in nullo alio actu
 amoris Dei detur perfectio major? Hoc enim non solum manifestè falsum est,
 sed

sed evidentem etiam implicat contradictionem: deberet enim quilibet actus amoris prædominantis habere tantam perfectionem, ut nullus alius habeat majorem: Ex. gr. deberet actus amoris prædominantis requisitus secundum nos cum Sacramento poenitentiae habere tantam perfectionem, quantam habuit in suis actibus Diva Virgo adhuc vivens in mundo, imò quantum ipsa aut etiam humanitas Christi jam habet in cœlo.

CONCLUSIO SECUNDA.

Doctrina nostra de amore Dei prædominante anteriori Conclusionem exposita sophistice opponitur condemnatio quarundam propositionum, quas Adversarii nostri Michaëli Baio adscribere affectant. Sophismati illi respondetur per hanc conclusionem Logico-Theologicam.

Nihil Adversariis nostris familiarius, quàm contra Lovaniensium de amore Dei doctrinam adferre illud sexcenties repetitum: *ita Baius, ita Baius*: mirè namque illud eis opportunum videtur, tum ut Lovanienses apud imperitos suspectos faciant de inobedientia erga Summos Pontifices; tum ut, quando nihil aliud quod contra nos allegent amplius habent, iterum refugiant ad sophisma suum ordinarium: *ita Baius, ita Baius, ergo &c.* quod uti in omnibus ferè Thesisibus anterioribus, ita nunc iterum in Anti-thesisibus, mutatâ paulisper verborum expressione continuò repetitur. Quare non inutile fore credo, si detractâ ejus larvâ ostendero qualiter in materia, ut vocant, & qualiter in forma peccet illud sophisma: Peccat namque in materia, quatenus falsò supponit decisum esse, quod hæc illavè propositiones, quas ex Decreto Summorum Pontificum Pii V. & Gregorii XIII. nobis objicere placet, sint Michaëlis Baii: nulla siquidem in Decreto isto sit mentio Baii. Iterum dico, nullam omninò mentionem Michaëlis Baii fieri in decreto isto. In materia etiam peccat, dictum Sophisma, dum 76. Propositiones isto Decreto proscriptas, *Baianas* vocat, aliisque similibus sive loquendi, sive argumentandi modis eas à Bajo assertas indicat. Hinc Lovanienses, si aliquid istis propositionibus vel affine habeant, coram imperitis traducuntur ut Baiani, suspecti, hæretici.

Superest ut Sophisma illud etiam in forma peccare ostendatur: quod faciliè patebit, si advertas reduci ad formam duplicis syllogismi: primus hic est: *hæc illavè propositio ex 76. ex. gr. 16. 25. &c. est condemnata in sensu ab assertoribus intento: atqui Baius est earum assertor; ergo istæ propositiones sunt condemnatae in sensu Baii.* Deinde ex conclusione prioris syllogismi veluti Majore fit syllogismus secundus hujus formæ; *istæ propositiones sunt condemnatae in sensu Baii; Lovanienses tenent sensum Baii; ergo Lovanienses tenent sensum condemnatum.* Prior dictorum syllogismorum, uti & posterior, peccat in forma: quia in neutro medium distribuitur. Non in priori, quia sensus majoris est, *aliqui assertores istarum propositionum intenderunt sensum condemnatum*: subsumendo itaque hanc minorem: *Baius est assertor illarum propositionum*; clarum est medium non distribui.

Ut ergò distribuatur, assumenda erit hæc major: *omnes assertores dictarum propositionum*.